

2 Kancelářské potřeby

2.1 Fakta – proč se touto oblastí zabývat?

Každá společnost, která vyrábí kancelářské potřeby, má své specifické provozní postupy počínaje vývojem produktu přes jeho design až k distribuci. Čím důrazněji je uskutečňována ochrana životního prostředí, tím větší je kladný dopad na životní prostředí i zdraví zaměstnanců a spotřebitelů. Zkušenost ukazuje, že ekologická opatření také ve většině případů vedou k redukci nákladů.

Nákup ekologicky šetrných kancelářských potřeb přímo podporuje pokrok ve společné ochraně životního prostředí.

Protože je kancelářské vybavení bez výjimky spotřební materiál, informace o výchozích surovinách a jejich jednotlivých složkách jsou o to důležitější. Negativní vliv na životní prostředí a zdraví je důsledkem nešetrného designu výrobků a výběru surovin k jejich výrobě. Na druhou stranu ekologicky vyrobené produkty mohou pomoci snížit spotřebu přírodních surovin a energie, emise zdraví škodlivých látek a produkci odpadů.

2.2 Kritéria – důležité faktory

Vzdálenost od výrobce: Kancelářské vybavení je vyráběno celosvětově. Neexistuje zde žádná obecná souvislost mezi vzrůstající vzdáleností a klesajícím ekologickým standardem továrny, která daný produkt vyrábí. Ale z rostoucí vzdálenosti vyplývají další důsledky:

- Ekologické dopady závisí na délce přepravy a výběru dopravních prostředků
- Je složitější získat informace o produktu (málo známé nebo neznámé obchodní značky)
- Získávání informací na odděleních péče o zákazníky je vzhledem k nedostatku informací o výrobku časově náročnější nebo zcela nemožné

Další problém vyvstává z velké různorodosti materiálů. Kancelářské vybavení je ve velké většině spotřební zboží a je mu věnováno jen málo pozornosti. Vzhledem k nízkým obsahům nebezpečných látek nemusejí být k výrobkům dodávány bezpečnostní listy. Nicméně ačkoli výrobci mají sklon zdůrazňovat nezávadnost svých výrobků, ekologické a zdravotnické instituce zastávají mnohem kritičtější stanovisko dokonce i k malým množstvím problémových složek (např. formaldehyd jako konzervační přísada, polystyren jako syntetická složka).

Přehled důležitých kritérií v nákupním procesu:

- **Materiál:** Kancelářské vybavení – které je ve velké většině spotřebním zbožím – je z mnoha důvodů jen výjimečně recyklovatelné (různorodost materiálů, směsi různých materiálů, nedostatečná identifikace použitých surovin). Pro ochranu zdraví a životního prostředí se doporučuje nahradit výrobky na jedno použití zbožím trvanlivým (a tak snížit množství odpadu) a používat výrobky vyrobené z materiálů, jejichž zpracování doprovází nižší spotřeba energie a nižší znečištění prostředí. Různé materiály mohou být srovnávány z hlediska energie spotřebované na jejich zpracování, dopadu na zdraví a životní prostředí, trvanlivosti a významu.
- **Ošetření povrchů:** Nelakované dřevěné povrchy šetří nadbytečné výrobní kroky. Je-li lakování nezbytné, doporučují se laky ředitelné vodou (s obsahem maximálně 10 % rozpouštědla) nebo tenké práškové povrstvení (kovy). Výrobky pokovené mědí nejsou recyklovatelné a představují zbytečnou zátěž těžkými kovy.
- **Jednotlivé látky:** Doporučují se produkty bez obsahu organických rozpouštědel, neboť snižují znečištění vzduchu uvnitř místností. Organická rozpouštědla v kancelářském vybavení by měla být omezena na ethanol nebo podobná, relativně neškodná rozpouštědla. Vhodné je označení použitých konzervačních látek a používání látek uznaných jako konzervanty potravin. Barviva mají být bez obsahu toxických kovů a karcinogenních aminů a fenolů. Mají odpovídat povolenému standardu pro kosmetiku, tj. být bezpečné při styku s pokožkou. Poškození zdraví se lze vyhnout volbou výrobků označených „CE“, které jsou určeny speciálně pro školní potřeby.

- **Životní cyklus výrobku:** Trvanlivé výrobky mají delší životnost, čímž se šetří materiál, životní prostředí i náklady na jejich likvidaci. Faktory, které prodlužují trvanlivost výrobku, jsou pevná konstrukce, větší obsah či objem a dlouhá záruční doba; výrobek by měl být rovněž opětovně naplnitelný či opravitelný a náhradní díly by měly být snadno k dostání.
- **Použitelnost:** U výrobku, který vyhovuje standardům, je zaručena jeho způsobilost k použití a tím i jeho vysoký přínos.

2.3. Výrobky – kritéria pro nákup

V této kapitole lze nalézt obsáhlý výčet kritérií pro ekologicky šetrné kancelářské vybavení.

Označení **CE** na výrobku zaručuje, že výrobek je vhodný pro děti do 14 let a koncentrace toxických kovů jsou bezpečně nízké (dle normy ČSN EN 71, část 3).

2.3.1. PSANÍ NA PAPIR

a) Žádoucí vlastnosti a obzvláště vhodné (+) vlastnosti

Tabulka: „Psaní na papír“ – přehled doporučitelných a obzvláště doporučitelných kritérií.

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
Zatažitelné tužky			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Dřevo, (je-li lakované, pak) vodou ředitelným lakem, bez barviv obsahujících toxické kovy
			Ocel, PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
Tužky			
	rukojeť	+	Dřevo, (chemicky) neupravované
			Dřevo, (je-li lakované) pak vodou ředitelným lakem, bez barviv obsahujících toxické kovy
	náplň	+	Bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
Barevné tužky			
		+	Označené štítkem „CE“
	rukojeť	+	Dřevo, (chemicky) neupravované
			Dřevo, je-li lakované (pak lakem na bázi vody), bez barviv obsahujících toxické kovy
	náplň	+	Bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy, v souladu s EN 71-3
Plnicí pera			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Dřevo, je-li lakované, tak vodou ředitelným lakem
			Vyrobena z oceli, PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus	+	Ruční nádržka na inkoust, tj. doplňitelná z lahvičky inkoustu
			Čím větší nádržka, tím lépe
	inkoust	+	Inkoust na bázi vody
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
Kuličková pera			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Recyklovaný papír
		+	Dřevo, je-li lakované (pak lakem na bázi vody), bez barviv obsahujících toxické kovy
	rukojeť, náplň		Ocel, PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
	inkoust		Bez barviv obsahujících toxické kovy a bez obsahu anilinu a o-toluidinu
Fixy (s textilním hrotem)			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť		PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus	+	Doplňitelné z inkoustové nádržky nebo plnicím systémem
		+	Doplňitelné náhradními náplněmi
	inkoust		Na bázi vody
			Bez barviv obsahujících toxické kovy
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
Podtrhávače			

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť		PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus	+	Doplnitelné náhradními náplněmi
	inkoust		Na bázi vody
			Bez barviv obsahujících toxické kovy
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
Silné fixy (vlhké)			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť		PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus		Doplnitelné z inkoustové nádržky nebo plnicím systémem
	náhradní části	+	Vyměnitelná špička
	inkoust		Na bázi vody
			Bez barviv obsahujících toxické kovy
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
Silné fixy suché			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Dřevo, je-li lakované, tak lakem na bázi vody
			Ocel, PP nebo PE, bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy
	nádržka		Bez barviv obsahujících toxické kovy
Voskové pastely			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
			Bez obsahu hliníku
			Označené štítkem „CE“
	rukojeť		Papír, recyklovaná lepenka nebo dřevo
	nádržka	+	Obsažena barviva a konzervační látky odpovídají povoleným standardům pro kosmetiku
		+	Bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy, v souladu s EN 71-3

PE = polyethylen, PP = polypropylen, PVC = polyvinylchlorid, PS = polystyren, ABS = akrylonitril-butadien styren

b) Nežádoucí

- Psací potřeby s krátkou životností jako jsou nedoplňitelné fixy, podtrhávače (lze je nahradit popisovači, ke kterým lze dokoupit náhradní náplň) a silné fixy
- Psací potřeby s hliníkovou rukojetí
- Výrobky s kovovými nádržkami malých objemů

2.3.2 PSANÍ NA PRŮHLEDNÉ FÓLIE, BÍLÉ TABULE A SKLO

a) Žádoucí vlastnosti a obzvláště vhodné (+) vlastnosti

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
Popisovače na fólie pro zpětnou projekci			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus		Opětovně plnitelné z inkoustových lahviček, lahvičky vyrobeny z PE nebo PP
			Opětovně plnitelné náhradními náplněmi, náplně vyrobeny z PE nebo PP
	náhradní části	+	Odolné vyměnitelné špičky
	inkoust		Bez barviv obsahujících toxické kovy
			Pouze voda nebo ethanol jako rozpouštědla
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
Fixy na bílé tabule			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus		Opětovně plnitelné z inkoustových lahviček, lahvičky vyrobeny z PE nebo PP
			Opětovně plnitelné náhradními náplněmi, náplně vyrobeny z PE nebo PP
	náhradní části		Odolné vyměnitelné špičky
	inkoust		Bez barviv obsahujících toxické kovy
			Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
			Pouze voda nebo ethanol jako rozpouštědla
	použití	+	Barvu lze setřít mokřím hadříkem (tzn. Bez použití rozpouštědla)
Permanentní fixy			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť	+	Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
	mechanismus	+	Opětovně plnitelné z inkoustových lahviček, lahvičky vyrobeny z PE nebo PP
			Opětovně plnitelné náhradními náplněmi, náplně vyrobeny z PE nebo PP
	náhradní části	+	Odolné vyměnitelné špičky
	inkoust		Bez barviv obsahujících toxické kovy
			Pouze voda nebo ethanol jako rozpouštědla
			Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny

PE = polyethylen, PP = polypropylen, PVC = polyvinylchlorid, PS = polystyren, ABS = akrylonitril-butadien styren

b) Nežádoucí

- Popisovače a fixy na jedno použití
- Výrobky s hliníkovou rukojetí

2.3.3 OPRAVY

a) Žádoucí vlastnosti a obzvláště vhodné (+) vlastnosti

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
Pryž			
		+	Vyrobena z přírodního kaučuku
			Vyrobena ze syntetického kaučuku bez obsahu chlorovaných polymerů (např. bez PVC)
Zmizík			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	rukojeť		Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
Korekční lak			
	lahvička		Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
	kapalina		Pouze voda nebo ethanol jako rozpouštědla
		+	Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
	použití		Pro aplikaci na smývatelné i permanentní inkousty

PE = polyetylen, PP = polypropylen, PVC = polyvinylchlorid, PS = polystyren, ABS = akrylonitril-butadien styren

b) Nežádoucí

- Korekční rollery (tyto výrobky zůstávají velkým problémem pokud jde o produkci odpadu, a to i při použití opětovně plnitelných kazet)
- Rychleschnoucí opravné laky s obsahem těkavých organických rozpouštědel jiných než ethanol, aceton či ethylacetát (např. sloučeniny benzenu)

2.3.4 LEPIDLA

a) Žádoucí vlastnosti a obzvláště vhodné (+) vlastnosti

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
Lepidla na papír			
	obal		Vyrobena z polypropylenu (PP) nebo polyethylenu (PE), bez barviv obsahujících toxické kovy (platí také pro náhradní náplně)
	lepidlo		Bez konzervačních látek obsahujících aldehydy nebo od aldehydů odvozené sloučeniny
		+	Lepicí složky vyrobeny z obnovitelných zdrojů
	náhradní náplň	+	Opětovně naplnitelné z doplňovací nádoby
Tyčinková lepidla na papír			
	obal		Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
Univerzální lepidla bez organických rozpouštědel k lepení papíru, textilií nebo dřeva			
	obal		Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy (platí také pro náhradní náplně)
	náhradní náplň	+	Opětovně naplnitelné z doplňovací nádoby
	lepidlo		Bez organických rozpouštědel
Lepidla s rozpouštědly se silnějším lepícím účinkem			
	obal	+	Vyrobena z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy (platí také pro náhradní náplně)
	náhradní náplň	+	Opětovně naplnitelné z doplňovací nádoby
	lepidlo		Pouze aceton, ethanol nebo ethylacetát jako rozpouštědla
Samolepící pásy, pásy pro lepení balíků			
		+	Samolepící pásy vyrobené z acetátu celulózy
		+	Polepovací pásy vyrobené ze silné, nebělené buničiny
			Samolepící pásy vyrobené z PP
		+	Lepidla bez obsahu organických rozpouštědel
		+	Role vyrobené z neběleného recyklovaného kartonu

PE = polyethylen, PP = polypropylen, PVC = polyvinylchlorid, PS = polystyren, ABS = akrylonitril-butadien styren

b) Nežádoucí

- Lepidla obsahující jiná rozpouštědla než ethanol, aceton nebo ethylacetát
- Samolepící pásy vyrobené z PVC
- Lepicí rollery (tyto výrobky zůstávají velkým problémem pokud jde o produkci odpadu, a to i při použití opětovně plnitelných kazet)

2.3.5 KANCELÁŘSKÉ VYBAVENÍ

a) Žádoucí vlastnosti a obzvláště vhodné (+) vlastnosti

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
Děrovačky, sešíváčky, odstraňovače sešívacích svorek			
	mechanismus	+	Vyrobený kompletně z kovu (oceli)
	povrch		Laminování práškovým nátěrem
	náhradní části		Náhradní části dostupné
	spodní strana		Vyrobená z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
	záruční lhůta		Nejméně 2 roky
Svorky do sešíváček, kancelářské sponky, připínáčky			
		+	Vyrobené z oceli, bez upravovaného povrchu
			Vyrobené z pozinkované oceli
Ořezávátka tužek			
			Žádná část vyrobena z PVC, ABS, PS
	se zásobníkem odpadu	+	Vyrobená ze dřeva
		+	Vyrobená z recyklovaného kartonu
			Vyrobená z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
	použití		Odolná proti lámání
	bez zásobníku odpadu	+	Vyrobená ze dřeva
		+	Vyrobená z kovu
Pravítka			
		+	Vyrobená ze dřeva
		+	Vyrobená ze dřeva inkrustovaného kovem
Promítací fólie			
		+	Vyrobeny z polyethylen-tereftalátu (PET)
Kopírovací průhledné fólie			
		+	Vyrobeny z PP
Odvíječe lepící pásy			
		+	Vyrobeny kompletně z kovu (oceli), s konečnou povrchovou úpravou práškovým nátěrem
			Vyrobeno z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
Razítka			
		+	Vyrobená ze dřeva
			Vyrobená z oceli

PE = polyethylen, PP = polypropylen, PVC = polyvinylchlorid, PS = polystyren, ABS = akrylonitril-butadien styren, CA = acetát celulózy, PET = polyethylen-tereftalát

b) Nežádoucí

- kancelářské svorky pokovené mědí
- lakované nebo plastem laminované kancelářské sponky a napínačky
- ořezávátka vyrobená z hliníku nebo polystyrenu (PS)
- pravítka vyrobená z polystyrenu (PS)
- kopírovací a promítací průhledné fólie vyrobené z PVC

2.3.6 ARCHIVOVÁNÍ

a) Žádoucí vlastnosti a obzvláště vhodné (+) vlastnosti

Kategorie výrobků	součásti		kritéria
Archivační systémy			
	karton	+	Vyroben ze 100% použitého recyklovaného papíru
			Nebělený
			Spojovaný pouze disperzními lepidly na bázi vody
			Bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy (s výjimkou mědi ve ftalocyaninových barvách)
	Povrch		Bez úpravy či laminování z plastů
	Lepení		Spojovaný pouze disperzními lepidly na bázi vody
	Části		Žádné části z PVC, ABS, PS
			Vyměnitelné popisové štítky (okénka pro štítky vyrobená z PP nebo PE)
			Nalepené popisové štítky
			Méně než 1% plastů
			Funkční části vyrobené z magneticky oddělitelných kovů
Archivační krabice, poličky a zásuvky			
	karton	+	Vláknitý materiál vyrobený alespoň ze 70 % použitého recyklovaného papíru
			Nebělený
			Bez obsahu barviv obsahujících toxické kovy (s výjimkou mědi ve ftalocyaninových barvách)
	Lepení		Spojování pouze disperzními lepidly na bázi vody
	Povrch		Bez úpravy či laminování z plastů
	Části		Žádné kovové či plastové části
Průhledné fólie			
		+	Vyrobeny z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
		+	Vyrobeny z pergamenu (ne vodě odolného)
Upevňující kroužky			
		+	Vyrobeny z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
Plastové vazby hřbetů			
		+	Vyrobeny z PP nebo PE, bez barviv obsahujících toxické kovy
Pákové a kroužkové pořadače			
		+	Vyrobeny z recyklovaného kartonu
			Spona a hroty vyrobené z oceli

b) Nežádoucí

- Výrobky z PVC (např. složky, okénka pro identifikační štítky, identifikační štítky, průhledné fólie, pořadače, děrovačky, sešívačky, odvíječe lepicí pásy)
- Výrobky z polystyrenu, byť by obsahoval recyklované složky
- Výrobky s plastovým laminováním (těžko recyklovatelné)

2.4 Rady pro nakupování

Výrobky s ekoznačkami jsou omezeny hlavně na kategorie „suché zvýrazňovače“ a „kancelářské archivační systémy“.

<p>Ekologicky šetrný výrobek</p> 	<p>Lepenka a karton ze sběrového papíru a výrobky z nich (archivní systémy, krabice a pořadače)</p> <p>http://www.ekoznacka.cz</p>
<p>Rakouska ekoznačka</p> 	<p>Kancelářský systém složek vyrobených zcela nebo z větší části z recyklovaného papíru</p> <p>Vazby pořadačů, magazínů a dokumentů, svislé třídící boxy, krabice na zakládání složek, poličky, organizační systém zásuvek a kartotékové skřínky</p> <p>http://www.umweltzeichen.at</p>
<p>Modrý anděl</p> 	<p>Recyklovaný karton</p> <p>Výrobky vyráběné z recyklovaného kartonu, jako pořadače, šanony a kartotékové skřínky</p> <p>http://www.blauer-engel.de</p>

Pokud nejsou ekologické informace o materiálech a složkách výrobku uvedeny v nabídkovém katalogu výrobce, nakupující by měli po těchto informacích pátrat přímo u výrobce, pomocí zákaznických linek nebo Internetu. Časté dotazy povedou ke zlepšení informačního chování výrobců.

2.5 Někteří výrobci a dodavatelé zboží a služeb

Některé výrobky těchto firem by měly splňovat výše popsaná kritéria:

Výrobky	Firma	EŠV
Tužky a pastelky, pastely	Schwan-Stabilo, Faber-Castell, Staedtler, Koh-i-Noor	
Fixy a zvýrazňovače	Staedtler, Pelikan, Lyra, Centropen	
Archivační systémy z rec. papíru	Emba, Korona	Ano
Lepidla na papír	Henkel, Kores, UHU	
Pryže	Faber-Castell, Staedtler, Pelikan	
Korekční lak	KORES	
Archivační systémy	Emba	Ano

2.6 Další informace

www.memo.de Internetový obchod s ekologicky šetrným kancelářským zbožím, kde u každého výrobku jsou uvedeny všechny chemické látky, které obsahuje. (německy)

www.koh-i-noor.cz webové stránky firmy Koh-i-Noor

www.centropen.cz webové stránky firmy Centropen